

CUSSEGL GROND

Sessiun d'avust 2023

Incumbensa Bergamin concernent l'Iniziativa dals chantuns per introducir in congedi per geniturs sin plaun naziunal

En divers chantuns vegni fatg sforzs per introducir in congedi per geniturs sin plaun naziunal. Sco emprim chantun da la Svizra ha il chantun Geneva acceptà in tal congedi il zercladur 2023. Er sin plaun federal vegnan exprimidas ussa pli e pli pretensiuns per in congedi per geniturs sin plaun naziunal. Actualmain enconuscha la Svizra il congedi da maternitad ed il congedi da paternitad per geniturs cun in'activitad da gudogn. Tut en tut stat a disposiziun oz als geniturs cun in'activitad da gudogn ensemen in congedi per geniturs da 16 emnas. Las emprimas 8 emnas èn francadas en la lescha (art. 35a al. 3 Lescha da lavur). Tenor quai exista per las pagliolancas in scumond da lavurar durant las emprimas 8 emnas. 6 emnas da las ulteriuras 8 emnas èn oz reservadas unicamain per las dunnas. Tut en tut stattan a disposiziun oz a la dunna 14 emnas congedi da maternitad ed a l'um 2 emnas congedi da paternitad.

Da nov duain omadus geniturs avair ils medems dretgs da pudair participar a l'educaziun e d'entrar uschè facilmain sco pussaivel puspè en la professiun suenter la naschientscha d'in uffant. Las 8 emnas suenter la scadenza dal scumond da lavurar per pagliolancas, ch'è francà en la lescha, duain perquai vegnir prendidas ensemen cun in congedi per geniturs. Quai vul dir, ch'ils geniturs pon decider sezs, sche e co ch'els vulan far diever en moda flexibla da questas 8 emnas congedi per geniturs. Igl è pussaivel, ch'il congedi per geniturs vegn dividì e nizzegià da tuts dus geniturs per lavurar a temp parzial e per surpigliar la tgira d'uffants. Er la pratica actuala resta vinavant pussaivla. Il congedi per geniturs cuminaivel po vegnir retratg entaifer 6 mais suenter la naschientscha da l'uffant. La finamira è ina flexibilisaziun dal model existent ed uschia ina soluziun ch'il stadi e las interpresas pitschnas e mesaunas pon purtar finzialmain.

Tras l'introducziun d'in congedi per geniturs flexibel po vegnir augmentada la quota d'activitad da gudogn da las dunnas e vegnir reduci il dischavantatg da las dunnas sin il martgà da lavur, particularmain en connex cun decisiuns d'engaschament e da promoziun. Ina pli gronda participaziun da las dunnas al martgà da lavur meglierescha lur independenza finanziaria e lur prestaziuns da renta ed è plinavant ina mesira cunter la mancanza creschenta da persunas spezialisadas en Svizra. Actualmain na vegn in grond potenzial betg nizzegià. 18% da las mammas che lavuran a temp parzial lavurassan gugent ina procentuala pli auta

(https://ekff.admin.ch/fileadmin/user_upload/ekff/05dokumentation/Positionspapiere/EKFF_Positionspapier_Elternzeit_DE.pdf). A medem temp permetta il congedi per geniturs da returnar pass per pass ed en moda segira en la vita professiunala e daventa uschia tant pli relevant per las generaziuns pli giuvnas. Medemamain pussibilitescha il congedi per geniturs als babs da stabilir baud ina colliaziun cun l'uffant. Tenor la Cumissiun federala per dumondas da famiglia (CUFF) vegn ina colliaziun pli ferma cun l'uffant resentida dals babs sco spezialmain preziusa

(https://ekff.admin.ch/fileadmin/user_upload/ekff/05dokumentation/Elternzeit/Argumentarium_Elternzeit_D.pdf). Var 70% da tut ils babs cun activitad da gudogn fan diever dal congedi da paternitad (<https://sozialesicherheit.ch/de/ein-grossteil-der-vaeter-bezieht-vaterschaftsurlaub/>).

La Cumissiun d'instituziuns politicas dal Cussegl dals chantuns (CIP-CC) ha deliberà ils 22 d'avust 2022 ses sbos preliminar per mauns da la consultaziun, per che las dunnas possian en l'avegnir suenter la naschientscha d'in uffant pratigar lur mandats politics durant il congedi da maternitad sin tut ils plauns legislativs federals, senza ch'ellas perdan lur dretg da survegnir l'indemnisaziun da maternitad (situaziun actuala). La consultaziun ha durà fin ils 25 da november 2022. Tenor il rapport da consultaziun (https://www.parlament.ch/centers/documents/de/19-311_20-313_20-323_21.311_Ergebnisbericht%20Politikerinnen%20im%20Mutterschaftsurlaub.DE.def.pdf) ha il chantun Grischun sco unic chantun desistì da prender posiziun. 22 chantuns beneventan quest project.

Ina midada da questa legislaziun federala vegn accompagnada d'in congedi per geniturs sin plaun naziunal ch'ins po divider e retrair en moda flexibla. In congedi per geniturs sin plaun naziunal satisfà a la diversitad creschenta da models da famiglia, da las furmas da viver e da las ideas co divider la lavur pajada e la lavur nunpajada. El è elementar per l'egualitad tranter um e dunna, meglierescha la cumpatibilitad da la famiglia cun l'activitad da gudogn, ha in effect positiv sin il svilup da l'uffant ed è a medem temp raschunaivel ord vista da l'economia publica. La fluctuaziun dal persunal sa reducescha e tras quai er ils custs da recrutaziun. Cun ina iniziativa dal chantun Grischun duai il parlament naziunal vegnir incumbensà da sa deditgar a quest tema impurtant. I duain vegnir examinadas pliras soluziuns per in congedi per geniturs, quai areguard lur schanzas e lur realisabladad (custs, consequenzas per las interpresas e.u.v.), per la finala pudair introducir la meglra soluziun ch'è acceptabla per la maioritad, en il process politic.

Las sutsegnadras ed ils sutsegnaders incumbenseschan qua tras la Regenza d'inoltrar ina iniziativa dals chantuns en il num dal chantun Grischun a l'Assamblea federala, quai sin basa da l'art. 160 al. 1 da la Constituziun federala. Questa iniziativa dals chantuns duai pretender da las chombras federalas d'elavurar in sbos per in relasch da l'Assamblea federala per introducir in congedi per geniturs sin plaun naziunal, che ademplescha las suandantas cundiziuns:

1. Las 8 emnas, ch'èn francadas en la lescha, restan cumplainmain per la dunna.
2. Tar in temp total da 16 emnas restan 8 emnas per retrair en moda flexibla il congedi per geniturs.

3. Omadus geniturs duain pudair retrair cumparts dal congedi per geniturs che dura 8 emnas, e quai entaifer 6 mais suenter la naschientscha d'in uffant ed en moda temporalmain flexibla.

Cuira, ils 2 da settember 2023

Bergamin, Widmer, Danuser (Cazas), Beeli, Berther, Binkert, Brunold, Collenberg, Epp, Föhn, Gansner, Kohler, Loepfe, Mani, Messmer-Blumer, Michael (Donat), Said Bucher, Sax, Tanner, Tomaschett, Zanetti (Sent), Zanetti (Landquart)